

Daniil Gorodetskij: Rysk mönstring ska nu ske året runt – Börjar Ryssland få slut på kontraktsanställda soldater?

(Ur *Internationalen* 21 oktober, 2025. På engelska i [International Viewpoint](#), 13 oktober 2025. Ursprungligen publicerad i [Posle](#) 1 oktober. Översättning från engelska, Göran Källqvist.)

Hur kommer höstens inkallelse till militärtjänst att förändras den 1 oktober? Hur rekryterar Ryssland soldater till sitt krig mot Ukraina? Hur fungerar den nya övervakningen av inkallelse till värnplikt? Journalisten Daniil Gorodetskij besvarar dessa frågor.

Den 22 juli 2025 presenterade de ryska lagstiftarna ett lagförslag för den ryska statsduman, som på ett betydande sätt förändrade hur inkallelser går till. Tidigare genomfördes mönstringen under två perioder, vår och höst. Nu kommer militära registrerings- och värnningkontor att ”registrera” mönstringar året runt, från 1 januari till 31 december. Även om mönstring till det militära fortfarande planeras in till vår och höst, så kommer hela förberedelseprocessen, inklusive läkarundersökningar och utfärdande av mönstringsbesked att vara kontinuerlig.

Dokumentet skrevs av Andrej Kartaplov, ordförande för den ryska Statsdumans försvarskommitté, och hans första ställföreträdande, Andrej Krasov. Enligt dem är skälen till detta initiativ rent ”tekniska”: att minska de militära registrerings- och värnningkontorens arbetsbelastning, eliminera den vanliga stressen och säkerställa grundligare militära läkarundersökningar.

Men utifrån offentliga uttalanden går det att sluta sig till andra skäl. Exempelvis sa försvarskommitténs ordförande, Aleksej Zjuravljov, rent ut, att ”det inte kommer att bli tid att slappna av.” Med andra ord försvinner de vanliga tidsintervall då det var möjligt att köpa lite tid. Nu kan mönstringsbeskeden komma närsomhelst. För de som hoppades vänta ut dem mellan inkallelseordrarna finns det nu mycket lite utrymme att manövrera.

Lagförslaget har redan gått igenom den första behandlingen i Statsduman den 24 september, 2025. Med tanke på att parlamentsledamöterna inte har gjort några allvarliga invändningar förväntas lagförslaget antas inom några få veckor och träda i kraft den 1 januari 2026.

”Lagförslaget minskar inte formellt listan av skäl för att få anstånd med militärtjänst, men det gör mönstring till en åretruntprocess. Det undanröjer de vanliga ’fönstren’ mellan mönstringskampanjer då folk kunde köpa sig tid eller utnyttja procedursvårigheter”, förklarade Valeria Vetosjkina, en advokat inom Värnpliktsvägrarnas rörelse, under ett samtal med Posle.Media. ”Nu kan mönstringsbesked komma närsomhelst och ger inte mycket utrymme för manövrerande. Med början detta år är dessutom värnpliktsstyrelsens beslut giltiga i hela landet under 12 månader, och det kommer inte längre att vara möjligt att ’ändra’ beslutet genom att flytta till en annan region eller ändra registreringsadress.”

Ju längre någon ”kontrolleras” av de militära registrerings- och värnningkontoren, desto mer sannolikt är det, enligt advokaterna, att de får ett kontrakt innan de utses till en militär enhet. Även om det kommer att beskrivas som frivilligt, så är det i praktiken ofta svårt att vägra. Det gäller

speciellt när de sista lagliga sätten att få anstånd med militärtjänst försvinner. Att de typiska "tidsfönstren" försvinner innebär att många kommer att förlora sitt sista lagliga sätt att skjuta upp tjänstgöring eller hitta en legitim anledning till anstånd. Nu kan de hamna på de militära registrerings- och värningskontoren vilken månad som helst, utan möjlighet att "vänta ut det" mellan inkallelser.

Allt detta äger rum samtidigt som det kommer allt tätare rapporter om att rekryter och värnpliktiga utsätts för påtryckningar för att övertala dem att anmäla intresse för militärtjänst. För vissa är det en möjlighet att tjäna pengar. Men för andra är det en fälla som är svår att undkomma, speciellt när fronten närmar sig.

Fallet med 18 år gamle Nikita Berketov, som blev inkallad i juli, är talande. Enligt hans syster utsattes han under två månader för systematiska påtryckningar vid Militärenhet nr 16871. Befälen försökte vända hans soldatkollegor mot honom och genomföra kollektiva bestraffningar.

Den 1 september eskalerade situationen när Nikita tvingades skriva under kontraktet inne på sjukhuset. Soldaten blev hysterisk. Dessutom nekades han tillgång till sin telefon, vilket hindrade hans familj från att ingripa. Berketovs släktingar överklagade beslutet på åklagarkontoret och hos undersökningskommittén, och krävde att kontraktet skulle förklaras ogiltigt.

Den ryska militären litar fortfarande till ett system med kontraktsrekrytering för att genomföra stridsoperationerna i Ukraina. Men under de senaste åren har rekryteringssiffrorna minskat stadigt. Enligt officiella data var det genomsnittliga antalet kontrakt som undertecknades under det fjärde kvartalet 2024 omkring 1.700 – 30% färre än samma period 2023.

Trots att ersättningsbeloppen ständigt har ökat och de sociala garantierna har utvidgats, har antalet medborgare som är villiga att skriva under tjänstgöringskontrakt stadigt minskat. Det beror på en kombination av faktorer.

För det första har staten lyckats mobilisera befolkningens mest lojala och socialt sårbara grupper, inklusive invånare i utfattiga regioner, personer med låga inkomster, och migranter med ryskt medborgarskap. Men denna reserv av möjliga rekryter töms gradvis.

För det andra börjar möjliga rekryter bli medvetna om de risker som militärtjänstgöring innebär. Vartefter striderna i Ukraina fortsätter och rapporter om höga dödssiffror kommer allt tätare, blir möjliga kontraktsanställda soldater mer obenägna att delta och ta bakomliggande risker.

För det tredje förlorar ekonomiska drivkrafter, som till en början upplevdes som effektiva, gradvis sin lockelse, mot bakgrund av inflation, stigande priser och minskande köpkraft. Dessutom börjar sociala risker, som hälsofrågor och möjlig död, överträffa de ekonomiska fördelarna.

När människor blir mindre tålmodiga med det pågående kriget och deras missnöje ökar, blir rekryteringen alltmer en utmaning.

Så även om höjda kontraktslöner fortfarande lockar en del, så löser det inte de bakomliggande rekryteringsfrågorna. Det sjunkande antalet personer som är villiga att skriva under kontraktstjänstgöring är tydliga bevis på att Rysslands resurser för mobilisering har nått sin gräns inom ramen för en långdragen militär konflikt.

När de vanliga rekryteringsmetoderna blir mindre effektiva tvingas staten utvidga sina administrativa och organisatoriska verktyg för att rekrytera nya kontraktsanställda soldater och behålla värnpliktssoldater under militär kontroll. Generösa gåvor och sociala förmåner räcker inte

längre, vilket tvingar staten att skärpa kontrollen av värnplikten. I detta sammanhang ska mönstringarna året runt betraktas som ett sätt att öka kontrollen över de befolkningsgrupper som är skyldiga att göra militärtjänstgöring. Kontinuerlig mönstring minskar möjligheterna för möjliga rekryter att undvika eller skjuta upp militärtjänsten. Det skapar förhållanden med ett ständigt administrativt tryck på de värnpliktiga och utvidgar de tidsramar under vilka de både kan dras in i obligatorisk tjänstgöring och i processer för rekrytering för kontraktsanställning.

Således är den oavbrutna mönstringen och den uppdaterade internetbaserade databasen över värnpliktiga mer än bara tekniska förbättringar av mönstringsproceduren. Med tanke på det minskade antalet kontraktssoldater och de minskade ekonomiska resurserna har det nya lagförslaget som mål att upprätta en fullständig kontroll över möjliga rekryter. Åtgärderna återspeglar en övergång från rekryteringsmetoder som i huvudsak baseras på motivation till strategier som begränsar alternativen och stärker tvånget.

En analys av den nuvarande politiken för att bemanna de väpnade styrkorna visar att de ryska myndigheterna föredrar en strategi att gradvis skärpa hur mönstringen går till och utvidga kontraktssystemet istället för att upprepa den storskaliga mobiliseringen från 2022. Det beror på det höga politiska och samhällsekonomiska priset som regimen skulle åsamka om den genomförde ett sådant scenario.

Mobiliseringen på hösten 2022, där omkring 300.000 militärer inkallades, fick stora bieffekter. Enligt olika beräkningar flydde upp till 1 miljon arbetsföra medborgare från Ryssland, vilket förvärrade bristen på arbetare i landet och pressade centrala sektorer inom ekonomin. Mobiliseringen orsakade också ökade sociala spänningar, något som visade sig i protester såväl som ökad oro och misstro mot regeringens institutioner.

Sammantagna har dessa faktorer lett till uppfattningen att en fullskalig mobilisering har betydande politiska risker och hotar den ekonomiska stabiliteten. Därför prioriterar ledningen att hitta ”hybridformer” för hur mobiliseringen går till, från att uppmuntra kontraktstjänster till att skärpa den juridiska kontrollen av de värnpliktiga. Som händelserna 2022 visade anses massmobilisering vara en sista utväg, som myndigheterna bara kommer att överväga om ett militärt nederlag är överhängande.

Ny kontrollmodell

Således ska mönstring året runt betraktas som en del av en bredare institutionell omvandling av det militära rekryteringssystemet snarare än en isolerad förnyelse. Den införs tillsammans med den så kallade ”elektroniska” registreringen av personer som ska mönstra. Tillsammans stärker dessa förändringar statens kontroll över resurserna för mobilisering betydligt.

Det elektroniska registret används redan. Sedan 2023 har kallelser till mönstring publicerats i användarnas personliga konton på webbplatsen Gosuslugi. Dessa kallelser anses vara mottagna även om medborgaren inte har öppnat dem. Systemet innebär också inskränkningar för de som smitit från värnplikt, såsom förbud mot att resa utomlands och restriktioner för registrering av fastigheter, utfärdande av körkort och behörighet att låna. Efter att ha provats i flera regioner infördes dessa mekanismer gradvis i hela landet 2024, och blev standardverktyg för de militära registrerings- och värningskontoren. På så sätt eliminerar den största bristen med tryckta värnpliktskallelser – en möjlig värnpliktig brukade kunna ifrågasätta om brevet kommit fram eller undvika att ta emot en inkallelseorder.

Mönstring året runt eliminerar möjligheter till anstånd, och digitaliseringen av inkallelser minskar chansen för enskilda att motsätta sig administrativa åtgärder rättsligt. Den ryska staten har utvecklat en ny modell för att kontrollera sina medborgare. I denna modell blir inkallelseordrar permanenta och det börjar se fåfängt ut att försöka undgå dem. Ur politisk och juridisk synvinkel visar detta på en övergång från de rekryteringsmetoder som i huvudsak grundade sig på incitament och var tillfälliga, till ett mer systematiskt förhållningssätt som utnyttjar teknologi för att kontrollera värnpliktiga och möjliga kontraktsanställda. Dessa åtgärder visar myndigheternas strävan att institutionalisera resurserna för mobilisering samtidigt som de undviker ännu en storskalig, politiskt kostsam mobiliseringskampanj.